

Nr 11

Utlåtande i anledning av väckt motion om ersättning från allmän försäkringskassa för kostnader för globulinsprutor.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 391, vilken behandlats av andra lagutskottet, har fru *Ryding m. fl.* hemställt »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsamma åtgärder så att bestämmelserna för försäkringskassorna ändras så, att ersättning utgår för kostnaderna för globulinsprutor, när dessa användes för att förebygga kikhosta hos spädbarn».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt lagen om allmän försäkring utges ersättning för läkarvård och sjukhusvård endast vid sjukdom. Förmånerna enligt förordningen angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel utgår likaledes endast vid sjukdom. Den allmänna sjukförsäkringen avser alltså icke den förebyggande hälsovården.

I den *proposition, nr 312 år 1946*, vari förslag till lag om allmän sjukförsäkring ursprungligen förelades riksdagen, anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Möller*, rörande försäkringens allmänna innebörd följande:

Socialvårdskommittén har funnit den föreslagna försäkringen böra begränsas till att avse ersättning allenast när försäkrad drabbas av sjukdom. Kostnader, som icke ha sin grund i sjukdom, skola sålunda icke ersättas enligt förslaget. Jag anser det välbetänkt, att den här förevarande försäkringen till en början begränsas till att i stort sett avse allenast de områden och prestationer, som av kommittén föreslagits. Sedan någon erfarenhet vunnits om lagens verkningar, torde spörsmålet om utökande av hjälpformerna få upptagas till omprövning. Detta gäller bland annat de hälsovårdande åtgärderna. Att den förebyggande hälsovården är av särskilt intresse för försäkringen behöver knappast understrykas.

Socialförsäkringsutredningen underströk i sitt år 1952 avgivna betänkande angående sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring (SOU 1952:39) angelägenheten av att frågan om den förebyggande vårdens ställning inom sjukförsäkringen prövades så snart ske kunde. Vid remissbehandlingen av utred-

ningens förslag betonades även från flera håll vikten av att denna fråga snart upptogs till prövning.

I den *proposition, nr 178 år 1953*, genom vilken vissa förslag till ändringar i den då gällande sjukförsäkringslagen förelades riksdagen, uttalade *föredragande departementschefen, statsrådet Sträng*, att frågan om den förebyggande hälsovården var mycket svårlöst samt anförde vidare:

Sålunda lär det vara meningslöst att sjukförsäkringsvägen finansiera periodiskt återkommande hälsoundersökningar, då någon försäkringsrisk härvidlag ej finnes. De läkarresurser, som kan påräknas för den sjukdomsförebyggande verksamheten, torde även bli begränsade. Jag anser det sålunda inte vara möjligt att utan en ingående undersökning ålägga sjukförsäkringen uppgifter på det sjukdomsförebyggande området. En utredning härom torde böra komma till stånd först sedan den nya försäkringen vunnit en viss stadga.

I *motionerna I:41 och II:47 vid 1956 års riksdag* framlades förslag i syfte att möjliggöra läkarvårds- och läkemedelsersättning vid förebyggande vård i viss begränsad omfattning, nämligen till personer, som med till visshet gränsande sannolikhet varit utsatta för smitta av sjukdom, vars utbrott kunde förhindras genom behandling under inkubationsstadiet. Till komplettering av detta förslag framställdes i *motionerna I:127 och II:173* vid samma riksdag ett yrkande av innebörd att bakteriologiska preparat skulle tillhandahållas till nedsatt pris. Sistnämnda förslag innebar att prisnedsättningen för nämnda preparat skulle tillämpas jämväl vid övriga fall av förebyggande vård samt vid sjukdom.

Andra lagutskottet yttrade i *utlåtande nr 42* i anledning av *motionerna* bl. a.

Den förebyggande hälsovården är uppenbarligen av den allra största betydelse för folkhälsan. Att dylik vård även är av särskilt intresse för sjukförsäkringen torde knappast behöva understrykas. Under förarbetena till sjukförsäkringslagen har i olika sammanhang framhållits angelägenheten av att frågan om den förebyggande vårdens ställning inom sjukförsäkringen prövades så snart ske kunde. Vid framläggandet år 1953 av *proposition* med förslag till ändringar i sjukförsäkringslagstiftningen framhöll *föredragande departementschefen*, att det icke vore möjligt att utan en ingående undersökning ålägga sjukförsäkringen uppgifter på det sjukdomsförebyggande området, samt uttalade, att en utredning i ämnet torde böra komma till stånd först sedan den nya försäkringen vunnit viss stadga.

Att under sjukförsäkringen införa endast det begränsade område av den förebyggande vården, som aktualiserats i *motionerna I:41 och II:47*, synes utskottet vara förenat med betydande administrativa och andra praktiska olägenheter. Med hänsyn bland annat härtill synes det utskottet icke heller vara lämpligt att utan föregående undersökning på sätt i *motionerna I:127 och II:173* föreslås införa de bakteriologiska preparaten under läkemedelsförordningens bestämmelser om prisnedsättning. Utskottet kan därför icke nu tillstyrka bifall till förevarande *motioner*. Inom ramen för en utredning angående den förebyggande vårdens ställning över huvud taget inom sjuk-

försäkringen kommer emellertid de i motionerna framlagda förslagen naturligt under prövning. Utskottet vill understryka vikten av att en dylik utredning kommer till stånd. Utskottet föreslår att riksdagen i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

I skrivelse till Kungl. Maj:t gav riksdagen såsom sin mening till känna vad utskottet anfört.

Frågan om läkarvårds- och läkemedelsersättning vid förebyggande vård ingår i det uppdrag som anförtrots 1961 års sjukförsäkringsutredning. I direktiven till utredningen framhålles att ett mycket nära samband föreligger mellan den förebyggande hälsovården och sjukvården och att den förebyggande vården står mycket nära de intressen som beröres av sjukförsäkringslagstiftningen. Det uttalas att hithörande spörsmål bör förutsättningslöst prövas. Vidare uppdrages åt utredningen att pröva de med sjukförsäkringen sammankopplade läkemedelsförmånerna. Utredningen har ännu icke framlagt betänkande i dessa frågor.

I motionerna I:372 och II:445 vid 1963 års riksdag yrkades att spörsmålet om ersättning för medicin, som ordinerats i förebyggande syfte, skulle utbrytas från övriga frågor som behandlas av förutnämnda utredning så att förslag i den delen kunde framläggas redan till 1963 års höstriksdag.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 18, i anledning av motionerna anförde andra lagutskottet bl. a.

Bland de problem som aktualiseras vid övervägandet av förebyggande åtgärder rymmes även frågan om ersättning från sjukförsäkringen för hälsokontroll. Vidare föreligger nära samband med andra frågor, som överväges av sjukförsäkringsutredningen, däribland problemet om ersättning för annan vård eller behandling i anledning av sjukdom än läkar- och sjukhusvård. De nu berörda frågorna bör lämpligen upptas till behandling i ett sammanhang. Utskottet finner därför inte skäl till något sådant riksdagens initiativ som föreslås i motionerna.

Utskottet

Ersättning för förebyggande hälsovård utges inte enligt lagen om allmän försäkring. Ej heller utgår förmånerna enligt förordningen angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel annat än vid sjukdom. Frågan om den förebyggande vårdens ställning inom sjukförsäkringen har emellertid sedan länge varit föremål för uppmärksamhet från statsmakternas sida. Redan år 1946 vid framläggandet av förslaget till lag om allmän sjukförsäkring uttalade chefen för socialdepartementet, att spörsmålet om utökande av hjälpformerna fick upptagas till omprövning, sedan någon erfarenhet vunnits om lagens verkningar, och att detta bland annat gällde den förebyggande hälsovården.

I december 1961 tillkallades särskilda sakkunniga med uppgift att företa

en översyn av sjukförsäkringslagstiftningen. Enligt direktiven för denna utredning, 1961 års sjukförsäkringsutredning, skall den bland annat överväga, huruvida sjukförsäkringen bör åläggas uppgifter på det sjukdomsförebyggande området. Utredningen har ännu inte framlagt betänkande i denna fråga.

Vid 1963 års riksdag hade andra lagutskottet i anledning av väckta motioner att pröva huruvida frågan om den förebyggande vårdens ställning inom sjukförsäkringen borde utbrytas till särskild behandling. Utskottet påpekade då, att bland de problem som aktualiseras vid övervägandet av förebyggande åtgärder även rymmes frågan om ersättning från sjukförsäkringen för hälsokontroll. Vidare föreligger, anförde utskottet, nära samband med andra frågor, som övervägs av sjukförsäkringsutredningen, däribland problemet om ersättning för annan vård eller behandling i anledning av sjukdom än läkar- och sjukhusvård. Utskottet menade att de nu berörda frågorna lämpligen borde upptas till behandling i ett sammanhang och fann därför inte anledning till något riksdagens initiativ i frågan.

I förevarande motioner yrkas att ersättning från sjukförsäkringen skall utgå för globulinsprutor, när dessa användes för att förebygga kikhosta hos spädbarn.

Enligt utskottets mening är det inte lämpligt att, medan utredning om den förebyggande sjukvården pågår, fastställa särskilda ersättningsregler för sådan behandling som avses i motionen. Utskottet anser sig kunna utgå från att det problem motionärerna aktualiserat kommer att uppmärksammas av sjukförsäkringsutredningen. Med hänsyn härtill får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II:391, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1965

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Carlqvist, herrar Lars Larsson, Eric Carlsson, fru Nilsson, herrar Erik Filip Petersson, Hübinette, Dahlberg och Sörenson*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe*, Bengtsson i Varberg, Johansson i Södertälje, Gomér*, Ringaby*, fru Skantz och herr Ullsten.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.